

Blijft het ommetje?

een verslag van het wandelsymposium Samen voor natuur, 15-9-2021

Blijven we wandelen na corona? De deelnemers aan wandelsymposium 'Samen voor natuur' vast wel. Wandelen is gezond voor lichaam en geest, je kunt de natuur of de omgeving onderzoeken, filosoferen of wandelend actievoeren. Veel congresgangers hebben net als ontdekkingsreiziger Arita Baaijens een voorkeur voor struinend wandelen.

Ik trok naar het wandelsymposium om inspiratie op te doen. Ik was niet de enige. Al waren er ook veel die níet kwamen. Misschien was er – nu we elkaar eindelijk weer fysiek mochten ontmoeten, wel een te grote keuze aan mogelijkheden. Ik kwam wel, want ik had er een journalistiek project van gemaakt. Met coronasteun mocht ik voorsorteren op een toekomstige levensinvulling als luisterwandelaar.

Ik trof meer deelnemers die onderzochten wat wandelen in hun huidige of toekomstige werk zou kunnen betekenen, naast deelnemers die vooral uitdroegen wat wandelen voor anderen kan betekenen. Er waren prachtige initiatieven. Bij voorbeeld Rotterdam Loopt! (ambitiedocument: 'de voetganger op een voetstuk.') Stedenbouwkundige Annemieke Molster vertelde erover in haar inleiding over ontwerpprincipes voor een loopvriendelijke omgeving.

Maakt gelukkig

Ook vertelde Molster waarom wandelen zo heilzaam is, en misschien wel 'transitie-bevorderend': lopend onthaast je, je bent buiten, ontmoet mensen en alleen al de cadans van het lopen maakt je gelukkiger.

Wij wandelden ook, tijdens het symposium. Van workshop naar workshop. In een van die sessies lieten andere Rotterdammers ons brainstormen over hoe de wandelroute tussen Dierentuin Blijdorp en een prachtig maar onzichtbaar parkje (Essenburg), aan de andere kant van de snelweg, aantrekkelijker gemaakt kon worden. "Bouw een 'Loopgoot', was één van de suggesties, 'en maak die net zo populair als de 'Koopgoot'."

In een andere workshop werden deelnemers erop uitgestuurd om zelf de natuur te beleven, geblinddoekt, of gewapend met een creatieve zoekopdracht ('zoek drie gele en drie rode elementen.') Jeroen de Koe en Leny Bregman van Natuurmonumenten vertelden hoe ze op de Posbank de wandel-, mountainbike- en rutterroutes opnieuw inrichtten, om met name de wandelaar (tachtig procent

van de bezoekers), minder last te laten ondervinden van de andere recreanten. Annette Postma liet zien hoe zij artsen meekrijgt in het inzetten van wandelen als preventietool. Stichting Gezond Natuur Wandelen organiseert al in meer dan zestig gemeenten – met name langs de kust – wekelijkse natuurwandelingen voor ouderen. Gonneke van Oostrum-Hutter had er veel aan toen zij zeven jaar geleden haar man verloor, en organiseert nu zelf wandelingen.

Wandeltypes

Zo'n symposium is ook om te netwerken, en al was er dan geen borrel achteraf, al wandelend en tussen de bedrijven door, vroeg ik toch deze en gene over zijn beweegredenen om mee te doen. Bijna iedereen die ik aansprak, wandelde óók graag in de vrije tijd.

Voor het symposium had ik samen met Derk Stobbelaar, initiatiefnemer van dit wandelcongres, een indeling gemaakt in zeven types wandelaars, voor elke dag van de week één. Maandag om sportief te zijn, dinsdag om natuur te onderzoeken, woensdag om te filosoferen, donderdag om het landschap te beleven, vrijdag omdat het gezond is, zaterdag om de wereld te verbeteren. En zondag? Zondag loop je gewoon een ommetje.

Ik testte onze indeling op de deelnemers en scoorde veel sportievelingen en natuurvorsers en ook behoorlijk wat landschapbelevers. De filosofen en actievoerders waren thuisgebleven. En opvallend: bij veel deelnemers gingen de ogen pas echt schitteren als er van de paden af gewandeld kon worden: ik registreerde een voorliefde voor struinen, en dan het liefst ver weg.

Zeker, het ommetje blijft, denken de deelnemers die ik sprak, maar zelf popelen ze om weer af te reizen naar Afrika, Australië of Canada. Net als slotspreker Arita Baaijens, hoe goed die de coronatijd ook benut om via een algoritme met de zee te spreken. Je bent ontdekkingsreiziger of niet.

[kader]Landschapsbelever Derk Stobbelaar

Het idee voor het wandelsymposium kwam door zijn eigen corona-ommetjes.

Derk Stobbelaar, lector duurzaam landschapsbeheer bij Van Hall Larenstein en organisator van 'wandelen in de natuur', werkte de afgelopen anderhalf jaar thuis in de Wageningse nieuwbouwwijk Noord-west. Zijn favoriete ommetje is naar de Binnenveldse Hooilanden. Een nieuw nat natuurgebied, dat niet alleen bij Stobbelaar en zijn gezin in trek is, maar ook bij veel andere wijkgenoten.

“Vooral in het voorjaar, toen je er heel veel vogels zag, trokken dagelijks hordes wandelaars vanuit de wijk naar het natuurgebied,” vertelt de enthousiaste docent

en onderzoeker. Wandelen is voor hem synoniem met landschapsbeleving. Juist door dagelijks hetzelfde rondje te lopen, lenen de corona-ommetjes zich daar uitstekend voor. “Je ziet steeds meer, steeds gedetailleerder hoe het landschap verandert door de seizoenen heen, door de dag heen, maar ook door menselijke ingrepen. Je verdiept daardoor je beleving, en ook je kennis, en verbindt je steeds meer met het landschap.”

Dat kan ook als je geen natuurgebied op wandelafstand hebt. “Neem nou de eksters die het nieuwe grind op ons dak ontdekten. Al een paar dagen volg ik een groep van vijf van die schooiers, en zie hoe ze de nieuwe stenen omkeren. Dat roept de vraag op: waarom doen ze dat? Die vraag is weer een uitnodiging om beter te kijken en te onderzoeken. Stadsnatuur in dit geval. Daardoor ga je die nog weer mooier en interessanter vinden.”

Voorwaarde stelt de docentonderzoeker, die promoveerde op fenomenologische landschapsbeleving, is een open houding. Ook daarvoor lenen de corona-ommetjes zich heel goed. “Tenslotte loop je om even afstand te nemen van het werk, om gezond te blijven en de benen te strekken. Je even helemaal onderdompelen in het landschap werkt heel verfrissend. Als je met een open houding wandelt, niet verdiept in gesprekken, werk of persoonlijke besognes, gebeurt dat vanzelf.” Juist in corona-tijd is er veel zó gewandeld, denkt Stobbelaar. Ook door hemzelf dus, al is het ommetje naar de broeklanden de laatste tijd minder in trek. “Het riet staat er nu zo hoog dat je niets anders meer ziet. We lopen nu de andere kant uit.” In het symposium wordt ook gekeken naar het effect van wandelen op de transitie naar duurzaamheid. Hoe wandelen kan bijdragen aan een duurzamer wereld. “Nu we hebben ervaren hoe belangrijk deze ommetjes zijn, is het zaak gebieden – stedelijk en ruraal - zo in te richten dat er landschappelijk gezien wat te beleven valt.” Lachend: “in elk jaargetijde, dus ook als het riet manshoog staat.”

[Kader] Zeven dagen in de week

Maandag Sportief

Een wandeling van minder dan 20 kilometer is voor langeafstandswandelaar Theo van Diest geen wandeling. Hij is lid van een wandelclub en loopt zo'n 30 kilometer per week, 1500 kilometer per jaar. Tempo? Tussen de 5,7 en 6,3 kilometer per uur. In het dagelijks leven is hij beheerder openbare ruimte bij de gemeente Ede en in die functie betrokken bij het aanleggen van wandelpaden.

Dinsdag Natuur

De Wageningse bioloog Jaap Slurink, tegenwoordig verbonden aan de School voor Levenskunst, ontleent zijn stijl van wandelen aan de periode dat hij veldwerk deed in Limburg. Hij noemt zichzelf ‘vooral een natuurvorser’. Allerlei soorten heeft hij geïnventariseerd, vogels, insecten en ook planten. Vooral voor de laatste moest hij dikwijls van de paden af, soms zelfs ‘lieslaarzen aan en de moerassen in’.

Woensdag Filosoof

Niet gespot tijdens het symposium. Natuurfilosoof Matthijs Schouten, hoogleraar in Wageningen, werd genoemd als hét voorbeeld van dit type wandelaar, net als Gilbert Leistra, docent bij Van Hall Larenstein. Maar Leistra had zelfs geen tijd gevonden om een filosofie-podcast te maken.

Donderdag Landschap

Fenomenoloog Derk Stobbelaar, de initiatiefnemer van wandelsymposium ‘Samen met de natuur’ beleeft de nieuwe natuur rond zijn huis, de Binnenveldse Hooilanden, tijdens (corona)ommetjes. ‘Juist door vaak dezelfde route te lopen verbind je je steeds meer met je omgeving.’

Vrijdag Gezond

Bewegingswetenschapper Annette Postma propageert wandelen in de natuur omdat het gezond is. Zij bewees niet alleen dat in de natuur zijn gezond maakt, ze ontwikkelde ook materialen die aansluiten bij de brochures die artsen uitdelen. Het meest trots is ze op een flyer voor laaggeletterden. De boodschap: bewegen, ontspannen, ontmoeten.

Zaterdag Actie

Een specifieke groep wandelaars, die wandelt om aandacht te vragen voor bijvoorbeeld schone rivieren (Li An Phoa), of de klimaatcrisis (The Climate Miles, wandelen van Groningen naar Glasgow, voor klimaatconferentie COP26). Maar ook sponsorlopen voor goede doelen valt onder deze noemer, en wandelen (als vorm van ecotoerisme) in landschappen die bedreigd worden, qua natuur of inheemse bevolking. Dit type wandelaars heeft geen tijd voor het bijwonen van symposia.

Zondags Ommetje

Van de paden af en struinen maar is het credo van Wilfried Deelen, project manager en senior lecturer Sports & Leisure Managements aan de HAN. In zijn vrije tijd loopt hij graag in de wildernis, ‘waar de natuur de regels bepaalt’. Het liefst struint hij in Canada of Afrika, maar door corona gedwongen de afgelopen tijd in Nederland. Ook bioloog Slurink, de natuurvorser van dinsdag, geeft aan het liefst te struinen. En niet alleen op zondag.

Maar de congresganger is de uitzondering. De meeste Nederlanders struinen niet, maar blijven keurig op de paden. Zeker op zondag.

Naschrift:

Inmiddels zijn we ruim twee maanden verder. We zitten weer in lockdown. Dit bericht heeft de deelnemers van het symposium nog niet bereikt, staat nog niet op de site van Van Hall Larenstein. Eén van de redenen is dat de organisator van het symposium, Derk Stobbelaar door twee zeldzame auto-immuunziekten met ernstige nierproblemen in het ziekenhuis belandde. Inmiddels is hij weer thuis waar ik hem binnenkort vergezel op een voorzichtig – ingekort en achter een rollator – ommetje.

We zullen het al wandelend, of schuivelend, ook hebben over mijn toekomstdroom om mijn werkzaamheden te verschuiven van de journalistiek naar die van luisterwandelaar, wandeldichter, spiegelwandelaar, organisator van luisterwandelingen... Ik heb de juiste term nog niet gevonden. Wandelend luisteren, daar gaat het om. Om verhalen te delen en te spiegelen. Wat ik ook ontdekt heb is dat de journalistiek me (nog?) te na aan het hart ligt, of teveel in het bloed, om helemaal te verlaten.

Tekst: Marjon Weijzen

Mede mogelijk gemaakt door het Steunfonds Freelance Journalisten